

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រុមប្រឹក្សា
កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌

អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន

លេខ: ០១៧/០៩ កហ.អគត

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០៩

កំណត់ហេតុ ស្តីពីកិច្ចប្រជុំក្រុមការងារបច្ចេកទេសចម្រុះ សម្រាប់កំណែទម្រង់
និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌

ឆ្នាំពីរពាន់ប្រាំបួន ខែ មិថុនា ថ្ងៃទី២០ វេលាម៉ោងដប់បួន និងសាមសិបនាទី នៅទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី បន្ទប់ ២០៤ ជាន់ទីពីរ មានរៀបចំកិច្ចប្រជុំលើកទីបីសំរាប់ឆ្នាំ២០០៩ របស់ក្រុមការងារបច្ចេកទេសចម្រុះសម្រាប់កំណែទម្រង់ ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ក្រោមអធិបតីភាពរបស់ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង អគ្គលេខាធិការ នៃកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និងជាប្រធានក្រុមការងារបច្ចេកទេសចម្រុះ ដើម្បីពិនិត្យពិភាក្សាលើការងារជាបន្ត ។

សមាសភាពអ្នកចូលរួមប្រជុំមានដូចបញ្ជីជូនភ្ជាប់ជាមួយ ។

ជាកិច្ចចាប់ផ្តើមឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានថ្លែងអំណរគុណដល់ឯកឧត្តម លោកជំទាវ និងអស់លោក លោកស្រី អ្នកនាងកញ្ញា ដែលជាតំណាងក្រសួងស្ថាប័ន ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធ និងមន្ត្រីអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន នៃក្រុមប្រឹក្សា កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដែលបាន អញ្ជើញចូលរួមប្រជុំក្នុងថ្ងៃនោះ ។ ឆ្លៀតក្នុងឱកាសនោះដែរឯកឧត្តម ប្រធានបាន ជម្រាបជូន អង្គប្រជុំឱ្យបានជ្រាបថា ក្រុមប្រឹក្សា កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ នៅថ្ងៃទី១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ២០០៩ ហើយក្រោយពេលដែលបានទទួលការអនុម័តពីគណៈរដ្ឋមន្ត្រីរួចហើយ ត្រូវបញ្ជូនទៅរដ្ឋសភា ។ ចំពោះសេចក្តីព្រាងច្បាប់ផ្សេងៗទៀត មិនទាន់ដាច់ស្រេចនៅឡើយទេ

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី យើងនៅតែព្យាយាម ជំរុញថែមទៀត ដើម្បីឱ្យចេញទៅបាន ។ ចំពោះតុលាការគំរូ ក្រុមការងារជាន់ខ្ពស់តុលាការគំរូបានអនុម័តផែនការ យុទ្ធសាស្ត្រតុលាការ គំរូទាំងបួន ប៉ុន្តែតុលាការនីមួយៗនៅមិនទាន់ច្បាស់ថា តើត្រូវព្រាងផែនការសកម្មភាព ដើម្បី បំពេញតាមស្តង់ដារ និងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរបៀបយ៉ាងណានៅឡើយ ។ ឯកឧត្តម ហេង ដី ត្រូវបានស្នើឱ្យជួយ រៀបចំសេចក្តីព្រាងផែនការសកម្មភាព ដើម្បីបង្ហាញតុលាការគំរូ ។ ឯកឧត្តមក៏បានជ្រើសរើសយកខេត្តកណ្តាលធ្វើ ជាឧទាហរណ៍ ដោយសារតុលាការនេះមាន ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់បំពេញតាមតម្រូវការ ។ ដូច្នេះផែនការ នីមួយៗត្រូវធ្វើតាម ស្ថានភាពជាក់ស្តែងរបស់តុលាការគំរូនីមួយៗ ។ ចំពោះឯកសារយើងនឹងធ្វើតាមអីមែលទៅបណ្តា តុលាការគំរូទាំងអស់ដើម្បីធ្វើជាគំរូ ។ ជាបន្ទាប់ឯកឧត្តមប្រធានបានអញ្ជើញ ឯកឧត្តម ថន្ន មនោ អគ្គនាយក នៃ អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងយុត្តិធម៌ ធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ ស្តីពីភាពជឿនលឿន នៃគម្រោងតុលាការគំរូ ។

ឯកឧត្តម ថន្ន មនោ បានធ្វើបទបង្ហាញពីរបាយការណ៍ ស្តីពីភាពជឿនលឿន នៃគម្រោង តុលាការគំរូ ដូចតទៅ ៖

- I. រៀបរាប់អំពីដំណើរការ នៃការរៀបចំតុលាការគំរូ
- II. ថ្ងៃទី២៥-០៥-២០០៩ អនុម័តផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់តុលាការគំរូទាំង ០៥ ខេត្ត- រាជធានី
- III. ទន្ទឹមគ្នានេះ ក្រុមការងារបច្ចេកទេស ដែលក្នុងនោះមានក្រសួងយុត្តិធម៌គឺ ឯកឧត្តមផ្ទាល់ និងលោក តុង ពារ តាមរយៈការជួយឧបត្ថម្ភគាំទ្របច្ចេកទេស ពីគម្រោងជំនួយ ផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ និងយុត្តិធម៌នៅកម្ពុជា (CCJAP & USAID) បានចុះទៅជួយណែនាំ និងជំរុញការធ្វើផែនការសកម្មភាពរបស់តុលាការគំរូទាំង០៥ខេត្ត-រាជធានី ព្រមទាំងធ្វើ គម្រោងចំណាយទៅលើការអនុវត្ត ផែនការសកម្មភាពទាំងនោះអស់រយៈពេល ប្រហែល ២ខែ ។

ដោយទទួលបានលទ្ធផល គឺត្រឹមថ្ងៃទី ១៥-០៦-២០០៩ យើងមានផែនការសកម្មភាព ២០១០ របស់តុលាការទាំងបួនច្បាស់លាស់ ដែលមានទាំងគម្រោងចំណាយដែល មានទឹកប្រាក់ ដូច តទៅ:

- 1 សាលាដំបូង និងអយ្យការអមសាលាដំបូងរាជធានីភ្នំពេញ មានទឹកប្រាក់ចំនួន ១.១៥២.៥២ លានរៀល (ជំពូក៦០.៦១.៦២) ដែលមានអនុកម្មវិធី ៣

- អនុកម្មវិធីទី ១ ៖ ការគ្រប់គ្រងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ រដ្ឋប្បវេណី ការងារ និងសង្គម រដ្ឋបាល និង ពាណិជ្ជកម្មឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព
- អនុកម្មវិធីទី ២ ៖ រដ្ឋបាលតុលាការ និងអយ្យការទទួលបានការគាំទ្រ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព
- អនុកម្មវិធី ៣ ៖ ការគ្រប់គ្រងជាទូទៅរបស់តុលាការ និងអយ្យការឱ្យមាន ប្រសិទ្ធភាព ។

២- សាលាដំបូង និងអយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តកណ្តាល មានទឹកប្រាក់ចំនួន ៨១៤.៧៥ លានរៀល (ជំពូក៦០.៦១.៦២) ដែលមានអនុកម្មវិធី ៣៖

- អនុកម្មវិធីទី ១ ៖ ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលតុលាការ និងអយ្យការឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព
- អនុកម្មវិធីទី ២ ៖ ការគ្រប់គ្រងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ រដ្ឋប្បវេណី ការងារ និងសង្គម រដ្ឋបាល និង ពាណិជ្ជកម្មឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព
- អនុកម្មវិធី ៣ ៖ ការគ្រប់គ្រងជាទូទៅរបស់តុលាការ និងអយ្យការឱ្យមាន ប្រសិទ្ធភាព ។

៣- សាលាដំបូង និងអយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តកំពង់ចាម មានទឹកប្រាក់ចំនួន ១.១៤៥.៨៦ លានរៀល (ជំពូក៦០.៦១.៦២) ដែលមានអនុកម្មវិធី ៣៖

- អនុកម្មវិធីទី ១ ៖ ការគ្រប់គ្រងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ រដ្ឋប្បវេណី យោងតាម ក្រមនីតិវិធី
- អនុកម្មវិធីទី ២ ៖ រដ្ឋបាលតុលាការ និងអយ្យការ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព
- អនុកម្មវិធី ៣ ៖ ការគ្រប់គ្រងតុលាការ និងអយ្យការឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ។

៤- សាលាដំបូង និងអយ្យការអមសាលាដំបូងខេត្តបន្ទាយមានជ័យ មានទឹកប្រាក់ចំនួន ៩១៣.៩ លានរៀល (ជំពូក៦០.៦១.៦២) ដែលមានអនុកម្មវិធី ៣៖

- អនុកម្មវិធីទី ១ ៖ ការគ្រប់គ្រងរឿងក្តីយោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និង រដ្ឋប្បវេណី
- អនុកម្មវិធីទី ២ ៖ ការគ្រប់គ្រងសាលាដំបូង និងអយ្យការ ប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធភាព
- អនុកម្មវិធី ៣ ៖ រដ្ឋបាលសាលាដំបូង និងអយ្យការ ទទួលបានការគាំទ្រត្រឹមត្រូវ និងដំណើរការ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។

សរុបទឹកប្រាក់ទាំងអស់ ៖ ៤.០២៦.០៣ លានរៀល ។

ក្នុងការធ្វើគម្រោងចំណាយថវិកាចំពោះផែនការសកម្មភាពតុលាការគំរូទាំង៤នេះ ក្រសួងយុត្តិធម៌បានជួយពិនិត្យ និងកែសម្រួលជាច្រើនលើកច្រើនសារ យកតាមគំរូផែនការសកម្មភាពដែលក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ បានណែនាំ ក្រសួងយុត្តិធម៌កន្លងមក ក្នុងការរៀបចំថវិកាតាមកម្មវិធីសម្រាប់អនុវត្តផែនការសកម្មភាពប្រចាំឆ្នាំរបស់ក្រសួង ។ នាយកដ្ឋានថវិកាក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុបានសំណូមពរឱ្យផ្តល់ឯកសារបន្ថែម ជាពិសេសទាក់ទងនឹងការគាំទ្ររបស់ ម្ចាស់ជំនួយ និងផែនការសកម្មភាព ។

IV. នៅថ្ងៃទី២៦-០៥-២០០៩

បានដាក់បញ្ចូលគម្រោងចំណាយក្នុងការអនុវត្តផែនការសកម្មភាពតុលាការគំរូ ទាំងបួនខេត្ត-រាជធានី ទៅក្នុងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា ២០១០-២០១១ របស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

V. បង្កើតក្រុមការងារតុលាការគំរូ ដែលមានលោកជំទាវ ចាន់ សុទ្ធាវី រដ្ឋលេខាធិការជាប្រធាន (អានភារៈកិច្ចនៅក្នុងប្រកាស)។

VI. ត្រៀមរៀបចំប្រកាសស្តីពី ការកែសម្រួលសមាសភាព ក្រុមការងារសម្រាប់ការកែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ របស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ ។

ក្រុមការងារតុលាការគំរូរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ មានសមាសភាពដូចខាងក្រោមនេះ៖

១-លោកជំទាវ ចាន់ សុទ្ធាវី	រដ្ឋលេខាធិការ	ប្រធាន
២-ឯកឧត្តម អិត វ៉ាឌី	អនុរដ្ឋលេខាធិការ	អនុប្រធាន
៣-ឯកឧត្តម ប៊ុន ហ៊ុន	អនុរដ្ឋលេខាធិការ	សមាជិក
៤-ឯកឧត្តម សេង សុវណ្ណារ៉ា	អនុរដ្ឋលេខាធិការ	សមាជិក
៥-ឯកឧត្តម ច័ន្ទ មនោ	អគ្គនាយករដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ	សមាជិក
៦-ឯកឧត្តម ប៉ែន ពេជ្រសាលី	អគ្គនាយកបច្ចេកទេស	សមាជិក
៧-ឯកឧត្តម ជូរ សំភី	អគ្គនាយកស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍លើវិស័យយុត្តិធម៌	សមាជិក
៨-ឯកឧត្តម សូរ ចាន់ធី	អគ្គាធិការកិច្ចការតុលាការ	សមាជិក
៩-លោក តុង ពារ	អគ្គនាយករងរដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ	សមាជិក
១០-លោក គី ខេមលីន	អគ្គនាយករងស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍លើវិស័យយុត្តិធម៌	សមាជិក

ក្រុមការងារតុលាការគំរូរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ មានភារៈកិច្ចដូចតទៅ៖

១-តាមដាន និងជំរុញការអនុវត្តផែនការសកម្មភាពរបស់តុលាការគំរូ នៃសាលាដំបូងខេត្ត-រាជធានី ឱ្យសមស្រប តាមផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ នៃតុលាការគំរូដែលបានអនុម័តដោយ ក្រុមការងារជាន់ខ្ពស់សម្រាប់គម្រោងតុលាការគំរូ ។

២-សម្របសម្រួល និងជួយស្វែងរកប្រភពថវិកា ពីថវិការដ្ឋ និងពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សម្រាប់ការអនុវត្តផែនការ សកម្មភាពរបស់តុលាការគំរូ នៃសាលាដំបូងខេត្ត-រាជធានី ។

៣-សហការ និងទំនាក់ទំនងជាមួយ ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ និង ក្រុមប្រឹក្សាជាន់ ខ្ពស់សម្រាប់គម្រោងតុលាការគំរូ ។

៤-ពិនិត្យ និងផ្តល់យោបល់លើការកែសម្រួលផែនការសកម្មភាពប្រចាំ ឆ្នាំរបស់តុលាការគំរូនីមួយៗ សមស្រប តាមតម្រូវការជាក់ស្តែង ។

៥-ចុះស្រាវជ្រាវ និងធ្វើការណែនាំ លើការងាររៀបចំតុលាការគំរូ និងការងារអនុវត្តនូវផែនការសកម្មភាពរបស់ តុលាការគំរូ នៅតាមសាលាដំបូងខេត្ត-រាជធានី ។

៦-ធ្វើការវាយតម្លៃលទ្ធផលការងារតុលាការគំរូ ក្នុងការអនុវត្តផែនការសកម្មភាពប្រចាំឆ្នាំដោយប្រៀបធៀប ទៅនឹងសូចនាករដែលបានកំណត់ ។

៧-ជំរុញឱ្យមានតុលាការគំរូបន្ថែមទៀត ទៅតាមសាលាដំបូងខេត្តនានានៅទូទាំងប្រទេសនាឆ្នាំបន្តបន្ទាប់ ។

៨-ពិនិត្យ ជួយអន្តរាគមន៍ និងផ្តល់អនុសាសន៍លើសំណូមពរ ឬឧបសគ្គនានាដែលតុលាការគំរូបានលើកឡើង ។

៩-ធ្វើការបូកសរុបលទ្ធផល និងបញ្ហាប្រឈមមុខ ក្នុងការអនុវត្តការងារប្រចាំឆ្នាំរបស់តុលាការគំរូ នៅតាម សាលាដំបូងខេត្ត-រាជធានី ជូនថ្នាក់ដឹកនាំ និងអង្គសិទ្ធិបាតប្រចាំឆ្នាំរបស់ក្រសួង ។

១០-ស្រាវជ្រាវអំពីវិធីសាស្ត្រ សម្រាប់បង្កើតឱ្យមានគណនេយ្យភាព នៃថវិកាប្រតិបត្តិការរបស់តុលាការគំរូ និង កំណត់ប្រភពទាំងអស់ នៃថវិការបស់តុលាការគំរូ ។

១១-ប្រមូល និងរក្សាទុកទិន្នន័យជាមូលដ្ឋានដែលគួរឱ្យទុកចិត្ត ទាក់ទងទៅនឹងប្រតិបត្តិការរបស់តុលាការគំរូ ។

ឯកឧត្តមបានថ្លែងអំណរគុណចំពោះ លោក Ben Schultz និងលោក Peter May ដែលបានជួយរៀបចំគម្រោង និងសហការធ្វើឱ្យការងារមានដំណើរទៅមុខយ៉ាងរលូនផងដែរ ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានថ្លែងអំណរគុណដល់ឯកឧត្តម ថ័ន្ទ មនោ និង ក្រសួងយុត្តិធម៌ ដែលបានខំ ពុះពារក្នុងការរកថវិការដ្ឋ ។ ចំពោះបញ្ហាថវិកានេះ ឯកឧត្តម បាន បញ្ជាក់ថា សព្វថ្ងៃនេះការអនុវត្តគម្រោងតុលាការគំរូ គឺប្រើថវិកាដែលគ្រប់គ្រងដោយគម្រោង CCJAP ហើយគម្រោងនេះនៅមានថវិកាមួយចំនួន ដើម្បីអនុវត្តគម្រោង តុលាការគំរូនេះ ។ ពីមុនមកសំណើសុំថវិកាគម្រោងសម្រាប់ដំណើរការត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអង្គភាពគ្រប់គ្រងគម្រោង នៃក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ប៉ុន្តែចាប់ពីពេលនេះទៅក្រុមការងារ ក្រសួងយុត្តិធម៌ជាអ្នកទទួល បន្ទុកទាក់ទងនឹងថវិកានេះ ។ ឯកឧត្តមប្រធានបានស្នើសុំយោបល់ពី លោកស្រី Arthi Patel និងលោក David Moore ។

លោកស្រី Arthi Patel, First secretary DC, AusAid បានមានប្រសាសន៍ថា តាមការយល់ឃើញ ខាងភាគីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ការមានទំនាក់ទំនងល្អរវាងក្រសួងយុត្តិធម៌ និងក្រសួង សេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ គឺជាការល្អ ។ ថវិកា សម្រាប់ក្រសួងយុត្តិធម៌នៅតិចជាង០.៤ភាគរយ នៃថវិកាជាតិ ហើយការផ្តល់សេវាប្រកបដោយគុណភាពនោះ ត្រូវការ ថវិកាច្រើន ។ អាស្រ័យ ហេតុនេះការបង្កើនថវិកា គឺមានសារៈសំខាន់ ។ គម្រោងតុលាការគំរូជំរុញឱ្យមានការជជែក អំពីសេវាយុត្តិធម៌ និងវិធីសាស្ត្រនិរន្តរភាព ។ រាល់ដំណោះស្រាយយូរអង្វែងត្រូវតែចេញពីថវិកា របស់ជាតិ ។ ម្ចាស់ជំនួយ ដូចជា AusAid និង Danida សម្រាប់ឆ្នាំ២០១០ ប៉ុន្តែសម្រាប់ ឆ្នាំ២០០៩ ក៏មានថវិកាបណ្តោះអាសន្នផងដែរ ។ អាច បានត្រឹមតែបំពេញបន្ថែមតែប៉ុណ្ណោះ ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានបញ្ជាក់ជូនលោកស្រីថា ជាធម្មតាខាងទីប្រឹក្សា CCJAP ដែលប្រចាំការនៅ អគ្គរដ្ឋលេខាធិការដ្ឋាន នៃក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ បានរៀបចំថវិកាសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងមូលិធិ ដូច្នោះចំពោះគម្រោងនេះតទៅមុខ លោក Peter May, Court Advisor, CCJAP ជាអ្នកជួយស្នើសុំមូលិធិសម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៩ ។

លោកស្រី Arthi Patel បានមានប្រសាសន៍ថា តាមប្រភពព័ត៌មានក្នុងឆ្នាំ២០០៧ ខ្លាំងចំណាយមានត្រឹមតែ៥០ ភាគរយតែប៉ុណ្ណោះ ហើយលោកស្រីចោទជាសំណួរថា តើថវិកាទាំងនោះចំណាយអស់ហើយឬនៅ ?

ឯកឧត្តម ច័ន្ទ មនោ បានជម្រាបជូនទៅលោកស្រីថា ថវិការបស់ក្រសួង កន្លងមកក្នុងឆ្នាំ២០០៦ មានស្តួច ស្តើងណាស់ គឺមានតែ ០.០៨ ភាគរយ នៃថវិកាជាតិ ចំនួនដ៏តិចនេះធ្វើឱ្យមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំងដល់ក្រសួង ។ រហូត ដល់ពេលខ្លះក្រសួងយុត្តិធម៌ត្រូវ ទៅចងការប្រាក់គេយកមកអនុវត្តលើការងារថែមទៀតផង ហើយពេលដែលបើកបាន ប្រាក់ហើយ ត្រូវយកមកសងគេអស់ រួចហើយក៏ខ្ចីគេជាបន្តទៀត សរុបមកនៅតែជំពាក់គេដដែល ។ ក្រសួងយុត្តិធម៌បាន ទទួលនូវអាទិភាពថែមថវិកាក្នុងការប្រើប្រាស់តាមកម្មវិធី បន្ទាប់ពីសម្តេចអគ្គ មហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន បាន ចូលគាល់ព័រមហាក្សត្ររួចមក និងមានការកែទម្រង់ ហិរញ្ញវត្ថុនោះ ធ្វើឱ្យមានសភាពគ្រាន់បើជាងមុនបន្តិច ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានមានប្រសាសន៍ថា ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ នឹងធ្វើការ សហការគ្នាជារៀងរហូត ជាមួយក្រសួងយុត្តិធម៌តាមរយៈក្រុម ការងារជាន់ខ្ពស់ និងក្រុមការងារបច្ចេកទេសសម្រាប់ គម្រោងតុលាការគំរូ ជាអាទិ៍ ។

ឯកឧត្តម ច័ន្ទ មនោ បានកោតសរសើរចំពោះលោក Ben Schultz ដែលមាន ជំនាញក្នុងការរៀបចំថវិកា និងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រយ៉ាងស្អាត ហើយលោកបានឱ្យយោបល់ថា គួរស្នើសុំលោកជួយក្នុងការបង្ហាត់បង្រៀនអំពីជំនាញ ទាំងនេះ ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានមានប្រសាសន៍ថា ក្នុងការងារក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ នេះ គួរអង្គុយសំខាន់បំផុតនោះ គឺក្រសួងយុត្តិធម៌ បើសិនជាក្រសួងនេះមាន ការយល់ច្បាស់នូវការងារហើយ ការធ្វើការកែ ទម្រង់នោះនឹងមានប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងពិតប្រាកដ ហើយឯកឧត្តមប្រធានបានសម្តែងនូវសេចក្តីអបអរសាទរដល់ការបង្កើត ក្រុមការងារក្រសួងយុត្តិធម៌ សម្រាប់គម្រោងតុលាការគំរូនេះផងដែរ ។

លោកស្រី Arthi Patel បានមានប្រសាសន៍ថា ទស្សនៈម្ចាស់ជំនួយ គឺសូម ថ្លែងសេចក្តីអបអរសាទរលើការបោះ ជំហានទៅមុខរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ ។ ខាងម្ចាស់ជំនួយ នឹងជួយគាំទ្រខាងការងារបច្ចេកទេស ហើយលោកស្រីនឹងធ្វើការ ត្រួតពិនិត្យលើថវិកាតាមរយៈ ការធ្វើផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនេះតែម្តង ។

លោកស្រី សាខៀន សាវ៉ាត់ឌី អគ្គនាយករង ក្រសួងកិច្ចការនារី បានមាន ប្រសាសន៍ លំអិតពីតួនាទីរបស់ ក្រសួងលោកស្រីផ្ទាល់ ថា ក្រសួងកិច្ចការនារីមានការងារមួយចំនួនទាក់ទងទៅ នឹងការងារសង្គម ដែលឧបត្ថម្ភពី GTZ ដូច ជាច្បាប់ប្រឆាំងអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ដោយមាន ការសហការគ្នាផ្សព្វផ្សាយច្បាប់នេះជាមួយនឹងអង្គការ GTZ ។ ប៉ុន្តែ នៅមានកង្វះខាត ជាច្រើនចំពោះកញ្ចប់ថវិកា ហេតុនេះលោកស្រីសំណូមពរដល់ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ជួយផ្តល់នូវថវិកាដល់ ក្រសួងកិច្ចការនារីនេះផង ដើម្បីដោះស្រាយដល់ស្ត្រីរងគ្រោះមួយចំនួនធំ ដែលសុទ្ធតែជាជនក្រីក្រ សូម្បីតែប្រាក់ធ្វើដំណើរ មកប្តឹងក៏ពួកគាត់គ្មានផង ។ សំណូមពរមួយទៀតលោកស្រីស្នើសុំឱ្យមាន ការសរសេរច្បាប់ឱ្យបានទូលំទូលាយជាងនេះ បើ អាចធ្វើទៅបាន ។

ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានជួយស្នើសុំឱ្យខាងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ធ្វើការពិចារណា លើសំណូមពររបស់លោកស្រី យ៉ាងទទួលបានផលដែរ ។

ឯកឧត្តម ប្រុក សារឿន បានជម្រាបថា ក្រសួងមហាផ្ទៃបានរៀបចំផែនការ សម្រាប់រយៈពេលប្រាំឆ្នាំ (២០០៨-២០១៣)រួចហើយ ។ យោងទៅលើផែនការ៥ឆ្នាំក្រសួងមហាផ្ទៃ មានការរៀបចំច្បាប់ជាច្រើន ។ កន្លងមក យើងបានធ្វើ ច្បាប់មួយចំនួនធំដូចជាច្បាប់អង្គការជាដើម ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំឃុំ សង្កាត់ ស្រុក ហើយត្រូវបានអនុវត្តន៍ រួចមកហើយមកដល់ថ្ងៃនេះ ។

ឯកឧត្តមបានបញ្ជាក់ថា ទាក់ទងនឹងការរៀបចំចងក្រងច្បាប់ ការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ បោះពុម្ពសៀវភៅច្បាប់ផ្សេងៗ របស់ក្រសួងមានការខ្វះខាតថវិកាសម្រាប់ធ្វើការងារ ប៉ុន្តែឯកឧត្តម យល់ថា បញ្ហាថវិកានេះក្រសួងណាក៏ខ្វះដែរ ។

ឯកឧត្តមប្រធានបានបញ្ជាក់ថា បច្ចុប្បន្ននេះមានគម្រោងមួយពាក់ព័ន្ធនឹងការជួយពង្រីក អង្គការនីតិកម្មនៅតាម ក្រសួង-ស្ថាប័ន ។

លោកស្រី Arthi Patel បានលើកឡើងថា ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ មានរៀបចំ អង្គការនីតិកម្មនៅ តាមក្រសួងហើយ ខាង AusAid ក៏បានធ្វើលិខិតមួយផ្ញើជូនទៅ ឯកឧត្តម ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី ស ខេង ស្តីពីការពង្រឹងអង្គការនីតិកម្ម នៅតាមក្រសួង- ស្ថាប័ន ។

លោកជំទាវ ចាន់ សុទ្ធារី បានមានប្រសាសន៍ថា ក្រុមការងារក្រសួងយុត្តិធម៌ នឹងរៀបចំការងារ តុលាការគំរូ ដែលនឹងត្រូវប្រជុំនៅសប្តាហ៍ក្រោយ ដោយបានអញ្ជើញតំណាង ក្រុមប្រឹក្សាកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ចូល សហការផងដែរ ។

លោកជំទាវបានជម្រាបអង្គប្រជុំថា ច្បាប់ជាមូលដ្ឋានទាំងប្រាំបី ដែលមាននៅក្នុង Benchmarks មានច្បាប់ចំនួន ប្រាំពីរដែលបានធ្វើដោយក្រសួងយុត្តិធម៌ និងច្បាប់មួយទៀត គឺច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលត្រូវបានធ្វើដោយ ក្រសួងទំនាក់ទំនងសភា និងអធិការកិច្ច ហើយច្បាប់បន្ទាប់បន្សំមួយចំនួនទៀតកំពុងដំណើរការ ប៉ុន្តែច្បាប់ខ្លះក៏ពុំទាន់មាន ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ណាជួយឧបត្ថម្ភនៅឡើយដែរ ។ ចំពោះច្បាប់ជួញដូរមនុស្សច្បាប់នេះខាង UNICEF បាន ជួយរៀបចំធ្វើ ច្បាប់នេះ ហើយច្បាប់នេះក៏បានទទួលការអនុម័តកាលពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ កន្លងទៅ ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់ជួញដូរផ្លូវភេទ នេះ ខាងក្រសួងយុត្តិធម៌ក៏មានបំណងចង់ធ្វើដែរ ប៉ុន្តែនៅមិនទាន់បានទទួលការឆ្លើយតបពី AUSAID នៅឡើយទេ ប៉ុន្តែក្រសួងយុត្តិធម៌ ក៏សូមអំពាវនាវ ចំពោះអង្គការផ្សេងៗដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះការធ្វើច្បាប់នេះហើយ សូម មកទំនាក់ទំនងជាមួយក្រសួងយុត្តិធម៌តែម្តង ។ ជាថ្មីម្តងទៀតលោកជំទាវបានសំណូមពរថា ប្រសិនបើក្រសួងទាំងឡាយ ណាមានបង្កើតច្បាប់ជាមូលដ្ឋាន ឬក៏តាក់តែងច្បាប់អ្វីមួយ សូមមកជជែកជាមួយក្រសួងយុត្តិធម៌សិន មុននឹងដាក់ទៅទីស្តី ការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ដោយសំអាងថា ក្រសួងយុត្តិធម៌នេះ គឺជាអ្នកបង្កើតច្បាប់ជាមូលដ្ឋាននេះមុនគេ ។

ចំពោះគោលនយោបាយរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌គឺ ៖

- មានច្បាប់ក៏ល្អ ប៉ុន្តែបើមានហើយតែមិនមានការអនុវត្តក៏មិនល្អដែរ
- ស្នើសុំឱ្យជួយផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ឱ្យមន្ត្រីផ្នែកច្បាប់ និងប្រជាពលរដ្ឋឱ្យបានយល់ដឹងគ្រប់គ្នា
- រៀបចំសម្រាប់មន្ត្រីផ្នែកច្បាប់ និងរៀបចំឯកសារបែបណាសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋផងដែរ
- ស្នើសុំឱ្យអ្នកផ្តល់ជំនួយជួយផ្តល់ថវិកា
- ត្រូវមានការតាមដានការអនុវត្តច្បាប់ផងដែរ ទើបមានប្រសិទ្ធភាព
- ពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រមូលទិន្នន័យត្រូវមានភាពច្បាស់លាស់
- ស្នើសុំឱ្យអង្គការពាក់ព័ន្ធជួយក្នុងការប្រមូលទិន្នន័យឱ្យបានត្រឹមត្រូវ
- បង្កើតកម្មវិធីមួយសម្រាប់សម្រួលដល់ប្រព័ន្ធតុលាការ ដើម្បីកាត់បន្ថយការកកស្ទះ ។

លោកស្រី Arthi Petel បានគាំទ្រ នឹងការអំពាវនាវរកថវិកា និងសំណើទាំងអស់ដែល បានលើកឡើង ប៉ុន្តែលោក ស្រីផ្តល់យោបល់ថា ប្រការដែលសំខាន់នោះ គឺយើងត្រូវកំណត់នូវ អាទិភាពឱ្យបានច្បាស់លាស់ ជាមួយគ្នានោះ លោកស្រីបានសួរអំពីសិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិ ស្តីពី កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងតុលាការ ដែលមានការចូលរួមពី សម្តេចនាយករដ្ឋ មន្ត្រី ថាតើនឹង ធ្វើនៅថ្ងៃណា ?

ឯកឧត្តមប្រធានបានមានប្រសាសន៍ថា មិនទាន់មានចម្លើយនៅឡើយទេ ហើយក៏មិនទាន់ បានអញ្ជើញដៃគូ អភិវឌ្ឍន៍ដែរ ប៉ុន្តែយើងនឹងអញ្ជើញ ។ ឯកឧត្តមបានជម្រាបពី គោលបំណងរបស់ សិក្ខាសាលានេះថា សិក្ខាសាលាថ្នាក់ ជាតិនេះ គឺចង់អនុវត្តកិច្ចការដែលយើងបានសរសេរ លើក្រដាសឱ្យមានភាពជាក់ស្តែងជាងមុន ហើយសិក្ខាសាលានេះ មានលក្ខណៈខុសប្លែក ដោយចង់បង្ហាញអំពីការចូលរួមរបស់ក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ និងដៃគូអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួន និង ក្រោយពេលដែលយើងស្តាប់ក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធរួចហើយ យើងត្រូវគិតអំពីអាទិភាព នៃ សកម្មភាពរបស់យើងតែម្តង គឺធ្វើយ៉ាងណា ដើម្បីឱ្យដំណើរការទៅមុខបានឆាប់រហ័ស ។ ឯកឧត្តមប្រធាន បានជម្រាបផងដែរថា ការធ្វើសិក្ខាសាលា ថ្នាក់ជាតិនេះ មិនហួសពី ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩ ខាងមុខនេះទេ ។

ទីបញ្ចប់ ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង បានថ្លែងអំណរគុណជាថ្មីចំពោះអង្គប្រជុំទាំងមូល និងសម្រេចថា កិច្ចប្រជុំក្រុមការងារបច្ចេកទេសចម្រុះលើកក្រោយនឹងប្រព្រឹត្តទៅ នៅថ្ងៃចន្ទ ទី១០ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៩ ខាងមុខនេះ ។

អង្គប្រជុំពិភាក្សានេះបានចប់សព្វគ្រប់នៅវេលាម៉ោង៤ និង៣០ នាទីនាថ្ងៃខែឆ្នាំដដែល ។

**បានឃើញ និងឯកភាព
ប្រធានអង្គប្រជុំ**

អ្នកធ្វើរបាយការណ៍

ស៊ុយ ម៉ុងលាង

សេង វ៉ាន់ដា ស៊ុន សិរីវុធី

បញ្ជីឈ្មោះសមាសភាពចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំពិភាក្សា
នាថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

- ០១-ឯកឧត្តម ស៊ុយ ម៉ុងលាង អគ្គលេខាធិការ ក.ក.ច.ន.យ
- ០២-ឯកឧត្តម ស្វង់ លាងហៃ អគ្គលេខាធិការរង ក.ក.ច.ន.យ
- ០៣-ឯកឧត្តម ថែន ប៊ុនណា អគ្គលេខាធិការរង ក.ក.ច.ន.យ
- ០៤- ឯកឧត្តម បួន សុមុនី អគ្គលេខាធិការរង ក.ក.ច.ន.យ
- ០៥- ឯកឧត្តម ប្រុក សារឿន ប្រធានក្រុមនីតិកម្ម ក្រសួងមហាផ្ទៃ
- ០៦-លោកជំទាវ ចាន់ សុទ្ធាវី រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងយុត្តិធម៌
- ០៧-លោក ជឹង ជេងស្រុយ ប្រធានផ្នែកបណ្ណសារ និងព័ត៌មានវិទ្យា ក.ក.ច.ន.យ
- ០៨-ឯកឧត្តម ឆៃ លី អនុប្រធានផ្នែកកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌
- ០៩-លោក Ben Schultz, Adviser (CCJAP III)
- ១០-លោក ឆុង ហួត ប្រធានផ្នែកកំណែទម្រង់ច្បាប់ ក.ក.ច.ន.យ
- ១១- ឯកឧត្តម ច័ន្ទ មនោ អគ្គនាយកដ្ឋានរដ្ឋបាល និងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងយុត្តិធម៌
- ១២- Heng Sokheang, ACU
- ១៣- ័ាខ Howlett, EWMI
- ១៤- ៅរតហិ Patel, First secretary (AusAid)
- ១៥-ឡិស Dahl, UNDP
- ១៦-គីហោង Seng, ACU
- ១៧- Mr. Peter May, Court Advisor, CCJAP
- ១៨- Lesley Miller (UNICEF Chief Child Protection)
- ១៩- Pok Phira, Staff, Jica

២០-

សុដ

សុខការម្យ

អនុប្រធាននាយកដ្ឋានជំនួយការកិច្ចការតុលាការនៃឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម១១រដ្ឋប្បវេណី

២១- James Turpin, Rule of Law Programme

២២- លោកស្រី ស្រី ប៊ុណ្ណារត្ន អនុប្រធានផ្នែកបណ្ណសារ និងព័ត៌មានវិទ្យា ក.ក.ច.ន.យ

២៣- លោកស្រី សេង វ៉ាន់ដា ប្រធានការិយាល័យ នៃកកចយ

២៤- លោកស្រី សាខឿន សារ៉ាត់ឌី ក្រសួងកិច្ចការនារី

២៥- លោក ឃ្លោក ដារ៉ា ប្រធានផ្នែកលើកកំពស់សិទ្ធិមនុស្ស និងមជ្ឈត្តកម្ម

២៦- លោកស្រី យិន កក្កដា ប្រធានការិយាល័យ នៃកកចយ

២៧- កញ្ញា ផាន់ ពីស៊ីនលក្ខណ៍ មន្ត្រី ក.ក.ច.ន.យ

២៨- Seng Rethy, Rule of Law Specialist (USAID)

២៩- Vong Ton, OHCHR

៣០- Reed Aeschliman, USAID

៣១- លោក ស៊ុន សិរីរុដ ជំនួយការរដ្ឋបាលបុគ្គលិក និងហិរញ្ញវត្ថុ

៣២- លោក គង់ ផល្លៈ អនុប្រធានផ្នែកកំណែទម្រង់ច្បាប់ ក.ក.ច.ន.យ

៣៣-លោក សួន វិរៈ មន្ត្រី ក.ក.ច.ន.យ